

До "базару"

Олекса Стефанович

.....

Лютим, жорстоким дзвоном

Видзвонює сталь.

Скрикує льодом червоним,

Холоне Звіздаль.

Кулі до чол — як бджоли,

Шабля руба.

Солить сніги і солить

Червона ропа.

"Витривать, витривать, брате,

У боротьбі!"

Чотири гранати — для ката,

А п'ята — собі.

Лютим, жорстоким дзвоном

Видзвонює сталь.

Скрикує льодом червоним,

Холоне Звіздаль.

.....

— "Дивись, богомазна рать,

Дивіться, праведні лиця!..

Хто там ще може співать,

Хто там сміє молитися?!"

— "У Бога, у мать, у все!

Яка там у чорта віра!"

Як чорна гадюка, повзе

Чорна зневіра.

Додолу — вигуки відчаю,

Камінням — у пустелю,

А пісня стіни розвертає,

А пісня ломить стелю.

Прокльонів чорні каменюки

Визбирує підлога,

А співу батьківського згуки

Полинули до Бога.

Але не чує Божа Мати,—
Їй, сповненій спокою,
Лише дитину обіймати
Пестливою рукою.

Та пісня смертницького хору
Замовкнути не хоче,
Та пісня — вгору, вгору, вгору,
До Тебе, Боже Отче!

Ось віє крилами своїми
Біля Твого порогу...
Ви розступіться, херувими,
Ви дайте їй дорогу!

Ось перед самим Твоїм ликом
Скривавлена орлиця...
Такими клетотами й криком
Ніхто не вмів молитися!

Так вимагати, так благати
Ніхто ніде не може.
Чому ж Ти, серцем пребагатий,
Не відізвешся, Боже?

Чом' непорушний так глибоко,
Чому мовчиш так глухо?
Невже не бачить Твоє око,
Не чує Твоє вухо?

Мовчать святі Твої ошую,
Німіють з одесної...
О, так, ніхто із вас не чує
Молитви голосної!

Якби ви чули, то стемніли б
Злотисті ваші німби,
То не німів би Ти на троні,
Не висидів на нім би!

Якби дійшли до Тебе згуки
Розмоленого співу,
То благословні Твої руки
Стиснулися б од гніву,

То став би темним Ти і жаским
У хмарі чорноперій,
То враз би з стукотом і брязком
Розкинулися двері.

То розсікла б їх, повна грому,
Важка Твоя десниця —
І не була б із Твого дому
Негідная в'язниця.

То не була б із Твого раю
Стократная руїна,
То вся б од краю і до краю
Воскресла Україна!

Як древле, кинувся б Ти, хижий,—
І, сяючи на мети,
Повів би меч архистратижий
Освячені багнети...

.....

Як птиця та осиротіла,
На крилос полетіла,
Забилась крилами об крила
Святого Михаїла...

"Ти зійди, зійди з свого образу,
Янголе ясний,
Стань між нас отут, своїх воїнів,
Зброєю брязни!"

Мовчить Христос. Німіє Саваоф.
Недвижні крила Михаїла.
Ні Богові, ні янголам Його
Немає до людини діла.

.....

Недаремне, ой недаремне

Западало сонце пожегом,
Ой глибока яма і темна
Та за містом Базаром.

Од світанку та до світанку —
Цілий день, настрашено-білий,
Цілу чорну ніч без устанку
Заступи стукотіли.

Недаремне заходу горно
Кривавило обрій зловісто.
Ой глибоко поле і чорно
Позіхнуло за містом.

Прага, 1936